

Οι προϋποθέσεις της σωτηρίας

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Οι προϋποθέσεις της σωτηρίας.

Όταν ο Κύριος απέστειλε τους Αγίους Αποστόλους για να οδηγήσουν τους ανθρώπους στη σωτηρία, τους είπε: «Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν»¹¹⁴.

Τους ἔδωσε τις δύο εντολές, που αποτελούν και τους ὅρους της σωτηρίας των ἀνθρώπων: α) να βαπτίζουν τους ἀνθρώπους στο ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ β) να τους διδάσκουν να τηροῦν ΟΛΕΣ τις εντολές. Η πίστη στον Χριστό, για να εἶναι ὀρθή καὶ ζῶσα, πρέπει να συνοδεύεται ἀπὸ τὴν τήρηση των εντολῶν Του. Αὐτές γίνονται ἀποδεκτές ἀπὸ τον πιστό ως οδηγίες καὶ προδιαγραφές ζωῆς.

Όλοι ὅσοι βαπτίσθηκαν στο ὄνομα τοῦ Ἁγίου Τριαδικοῦ Θεοῦ μποροῦν, με τὴν Χάρη τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ οφείλουν, να εκτελοῦν ΟΛΕΣ τις εντολές τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Αυτοί είναι που σώζονται, είτε είναι έγγαμοι είτε άγαμοι. Δεν υπάρχουν εξαιρέσεις η αποκλεισμοί στην πορεία προς την θέωση, στην μετάβαση από το «κατ' εικόνα» στο «καθ' ομοίωσιν».

Ο απόστολος Παύλος λέει «όσοι γαρ εις Χριστόν εβαπτίσθητε, Χριστόν ενεδύσασθε»¹¹⁵.

Οι πρώτοι Χριστιανοί –έγγαμοι και άγαμοι– ζούσαν ασκητικά, τηρώντας όλες τις εντολές.

Γι' αυτό και είχαν γνήσια πνευματικά βιώματα, που προκύπτουν από αυτήν την «ένδυσι του Χριστού» κατά την Βάπτισι. Είχαν το χάρισμα της νοεράς προσευχής, τα «γέννη γλωσσών»¹¹⁶, όπως τα αποκαλεί ο Άγιος Παύλος, τα οποία είναι τα διάφορα είδη της νοεράς προσευχής¹¹⁷, καθώς και τα άλλα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος.

Ο Άγιος Παύλος αυτούς καθώς και όσους επρόκειτο να εισέλθουν στην Εκκλησία τους καθοδηγούσε με το λόγο του, αλλά και με τις επιστολες του.

Με όλες του τις επιστολές, στις οποίες κάνει λόγο για κάθαρση της καρδιάς, για φωτισμό της ψυχής, γι' απόκτηση της νοεράς προσευχής, για αδιάλειπτη προσευχή, για την εν Πνεύματι ζωή, φανερώνει ποιά είναι η σωστή χριστιανική ζωή. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι οι επιστολές αυτές εστάλησαν σε διάφορες εκκλησιαστικές κοινότητες του κόσμου και όχι σε μοναχούς. Σ' αυτές υπήρχαν Χριστιανοί, όχι μόνο άγαμοι αλλά και έγγαμοι που προσπαθούσαν να ζήσουν την κατά Θεόν οικογενειακή ζωή! Οι ασκητικές αυτές προτροπές του Αποστόλου Παύλου καθώς και οι μαρτυρίες των αρχαίων Πατέρων της Εκκλησίας μας φανερώνουν ότι στις πρώτες αποστολικές Εκκλησίες, μέχρι τον 2ο μ.Χ. αιώνα, τα μέλη τους ζούσαν, όπως ζουν σήμερα στις ιερές Μονές οι μοναχοί. Έκαναν άσκηση, είχαν κοινοκτημοσύνη και ασκούσαν την υπακοή, την σωφροσύνη, την αγνότητα. Ζούσαν δε πολύ έντονα την λατρευτική- μυστηριακή ζωή. Εμιμούντο τον Κύριο και τους Αγίους Αποστόλους.

Όταν αργότερα, μετά την κατάπαυση των διωγμών, ο Χριστιανισμός έγινε επίσημη πλέον θρησκεία του κράτους, εισήλθε μέσα στην Εκκλησία η εκκοσμίκευση. Τότε ατόνησε αυτή η πρώτη μορφή της αυθεντικής εννοιακής χριστιανικής ζωής, ενώ παράλληλα άρχισε να αναδεικνύεται ο μοναχισμός ως προσπάθεια συνέχισης της βιώσεως αυτής της αποστολικής ζωής. Τότε, στον καιρό της εκκοσμίκευσης, άρχισε να διαμορφώνεται σε κάποιους χριστιανούς η ολέθρια αντίληψη ότι τάχα απαιτούνται λιγότερα από τους λαϊκούς για την σωτηρία τους σε σχέση με τους μοναχούς. Από αυτήν την αντίληψη, όπως λέγει ο ιερός Χρυσόστομος, προήλθαν

όλα τα κακά.

Η ιδέα ότι αυτοί που ζουν στον κόσμο μπορούν να διάγουν «χαλαρά» και να μην τηρούν ακριβώς το Ευαγγέλιο, σε αντίθεση με τους μοναχούς, οι οποίοι θεωρείτο ότι ήταν οι μόνοι που υποχρεούνταν να Το τηρούν πλήρως, λειτούργησε καταστροφικά για τα λαϊκά μέλη της Εκκλησίας.

Η αντίληψη αυτή, σύμφωνα με τους Αγίους Πατέρες, δεν είναι παρά μία μεγάλη αυταπάτη.

«Αυταπατάσαι και σφάλλεις πάρα πολύ», λέγει ο ιερός Χρυσόστομος, «αν νομίζεις ότι άλλα απαιτούνται από τον κοσμικό και άλλα από τον μοναχό. Διότι πρέπει το ίδιο να ανεβούν όλοι οι άνθρωποι· και εκείνο το οποίο ανέτρεψε όλην την οικουμένη είναι αυτή η αντίληψη: νομίζουμε ότι μόνον από τον μοναχό απαιτείται μεγαλύτερη ακρίβεια (στην ζωή του) και ότι στους υπολοίπους επιτρέπεται να ζουν με ραθυμία»¹¹⁸.

Ο Κύριος είπε σαφώς ότι απαιτείται από όλους, κοσμικούς και μοναχούς, εγγάμους και αγάμους, όσοι θέλουν να σωθούν!, η τήρηση ΟΛΩΝ των εντολών: «Όποιος τηρήσει όλες τις εντολές και μία μόνον δεν τηρήσει ακριβώς, είναι παραβάτης όλων», δηλ. είναι ως να μην τήρησε καμμία. «Όστις γαρ όλον τον νόμον τηρήση, πταίση δε εν ενί, γέγονεν πάντων ένοχος»¹¹⁹.

Δεν υπάρχει ένα Ευαγγέλιο βαρύ η πλήρες για τους μοναχούς, το οποίο οι μοναχοί και μόνον αυτοί είναι υποχρεωμένοι να το τηρούν μέχρι «κεραίας», και από την άλλη μεριά ένα Ευαγγέλιο «ελαφρύτερο» για τους χριστιανούς, που ζουν στον κόσμο, το οποίο αυτοί ως «κοσμικοί» δικαιούνται να το έχουν και να το ακολουθούν.

Το Ευαγγέλιο είναι ΕΝΑ, κοινό για όλους. Οι εντολές Του είναι επίσης κοινές για όλους και είναι ελαφρές και απελευθερωτικές. «Οι Εντολές Μου» διακηρύττει ο Κύριος και Δημιουργός μας, « βαρείαι ουκ εισί»¹²⁰. Ο Χριστός μας δεν μας φορτώνει φορτία δυσβάστακτα. «Ο ζυγός μου χρηστός και το φορτίον μου ελαφρόν εστι»¹²¹ μας λέγει.

Αντιθέτως, βαρύ φορτίο είναι αυτό που φορτώνει ο κόσμος και ο διάβολος στους οπαδούς του: το φορτίο της αμαρτίας, των παθών, της απομάκρυνσης από τον Θεό, της έλλειψης νοήματος για την ζωή, το φορτίο του άγχους, της μελαγχολίας, της κατάθλιψης και του υπαρξιακού θανάτου. «Τα αποτελέσματα της αμαρτίας είναι θάνατος»¹²² ψυχικός και σωματικός, αιώνιος χωρισμός του ανθρώπου από την Θεία Χάρη, την αιώνια μακαριότητα, τον Θεό. Αυτό συμβαίνει βεβαίως εάν ο άνθρωπος, όσο είναι σ' αυτήν τη ζωή, δεν μετανοήσει ειλικρινώς. Εάν μετανοήσει,

η ψυχή ανίσταται πνευματικά και ο άνθρωπος σώζεται από τον αθάνατο θάνατο - που είναι ο αιώνιος χωρισμός του ανθρώπου από την Θεία Χάρη. Όσοι πάντως παραβαίνουν τις εντολές, επισημαίνει ο Μ. Βασίλειος, κινδυνεύουν να οδηγηθούν στην αιώνια απώλεια.

«Απ' όλους τους ανθρώπους», διδάσκει ο Ουρανοφάντωρ, «θα απαιτηθεί η υπακοή προς το Ευαγγέλιο· και από τους μοναχούς και από αυτούς που έχουν σύζυγο. Διότι θα είναι αρκετό σ' αυτόν που ήλθε σε γάμο η παραχώρηση της ακρασίας (έλλειψης εγκράτειας) και της επιθυμίας προς το θήλυ καθώς και της συνουσίας. Όλες οι υπόλοιπες εντολές είναι νομοθετημένες και αφορούν σε όλους στον ίδιο βαθμό. Επίσης, δεν είναι ακίνδυνες γι' αυτούς που τις παραβαίνουν. Ευαγγελιζόμενος ο Χριστός τις εντολές του Πατρός διαλεγόταν μ' αυτούς που βρίσκονταν στον κόσμο (και όχι με ερημίτες ασκητές). Εάν μάλιστα συνέβαινε κάποτε να ερωτηθεί από τους μαθητές Του κατ' ιδίαν -αλλά και κατ' ιδίαν να απαντήσει-, διακήρυττε λέγοντας: "Αυτα που λέγω σε σας, σε όλους τα λέγω"»¹²³. Το έκανε αυτό, για να μην νομίσουν ότι αυτά που τους έλεγε ιδιαιτέρως, ίσχυαν μόνο γι' αυτούς. Ίσχυαν και ισχύουν για όλους· μοναχούς και εγγάμους.

Στην διδασκαλία του Κυρίου και των Αγίων Αποστόλων, όπως καταγράφεται στο Ιερό Ευαγγέλιο και γενικότερα στην ορθόδοξη Παράδοση δεν υπάρχει διάκριση μεταξύ μοναχών και εγγάμων, ως προς τις προϋποθέσεις-υποχρεώσεις για την σωτηρία τους¹²⁴. Δεν είναι για κάθε τάξη διαφορετικές οι προϋποθέσεις-υποχρεώσεις. Ένα είναι το θέλημα του Θεού: ο αγιασμός μας. «Τούτο γαρ εστιν το θέλημα του Θεού», διδάσκει η Αγία Γραφή, «ο αγιασμός υμών»¹²⁵. Αυτό καλούνται να τηρήσουν όλοι, ανεξαρτήτως τάξης, η οικογενειακής καταστάσης.

Ο Απόστολος Παύλος, κάνοντας λόγο για την παρθενία και τον γάμο, λέει ότι «ο άγαμος μεριμνά τα του Κυρίου, ο δε γαμήσας μεριμνά τα του κόσμου, όσα αρέσει τη γυναικί»¹²⁶. Τονίζει δε συγχρόνως ότι «ο χρόνος είναι συνεσταλμένος, και αυτοί που έχουν γυναίκες (πρέπει) να ζουν ως να μην έχουν»¹²⁷. Τότε μπορεί πράγματι να σωθεί αυτός που έχει γυναίκα: όταν ζει όπως αυτοί που δεν έχουν.

Ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος διδάσκει ότι όλες οι ευαγγελικές εντολές είναι κοινές για όλους τους ανθρώπους. Σε τίποτε δεν διαφέρει ο λαϊκός από τον μοναχό, εκτός από το γεγονός ότι ο λαϊκός έχει έλθει «εις γάμου κοινωνίαν».

«Μήπως ο κοσμικός», παρατηρεί το χρυσό στόμα της Εκκλησίας, «οφείλει (δικαιούται) να έχει κάτι περισσότερο από τον μονάζοντα εκτός μόνο από το ότι μπορεί να συγκατοικεί με γυναίκα; Σ'αυτο μόνο έχει την συγγνώμη (παραχώρηση από τον Θεό), στα άλλα όμως όχι, αλλά όλα πρέπει να τα κάνει εξ ίσου με τον μονάζοντα (να τηρεί όλες τις εντολές). Άλλωστε και οι μακαρισμοί δεν ειπώθηκαν

από τον Χριστό μόνο προς τους μονάζοντες· διότι τότε χάθηκε όλη η οικουμένη και θα κατηγορούσαμε για ωμότητα τον Θεό. Εάν δε οι μακαρισμοί έχουν ειπωθεί μόνο για τους μοναχούς και ο κοσμικός δεν έχει τη δυνατότητα να τους κατορθώσει (επιτύχει), Αυτός δε (ο Θεός) επέτρεψε το γάμο, επομένως Αυτός οδήγησε όλους στην απώλεια»¹²⁸. Με τα σοφά αυτά επιχειρήματα αποδεικνύει ο ιερός Πατήρ ότι πράγματι βλασφημεί αυτός που λέγει ότι οι έγγαμοι δεν μπορούν να τηρήσουν τις εντολές του Θεού.

«Αν δεν είναι δυνατόν οι έγγαμοι», παρατηρεί πάλι ο μέγας διδάσκαλος της Εκκλησίας «να κάνουν τα των μοναχών, τότε τα πάντα χάθηκαν και διαφθάρηκαν και η αρετή έχει γίνει για πολύ λίγους. Πως δε τότε είναι τίμιος ο γάμος αφού μας εμποδίζει τόσο πολύ (στην αρετή); Τι λοιπόν μπορούμε να πούμε; Είναι δυνατόν και πάρα πολύ δυνατόν να ασκούμε την αρετή εάν θέλουμε, ενώ έχουμε γυναίκες. Πως; Εάν έχοντας γυναίκες είμαστε ως να μην έχουμε. Εάν δεν χαιρόμαστε με τις κτήσεις...Εάν δε κάποιοι εμποδίστηκαν από το γάμο, ας δουν ότι δεν ήταν εμπόδιο ο γάμος, αλλά η προαίρεση η οποία χρησιμοποίησε με κακό τρόπο το γάμο. Επειδή και ο οίνος δεν προκαλεί την μέθη, αλλά η κακή προαίρεση και η χρησιμοποίησή του πέραν του μέτρου. Με μέτρο χρησιμοποίησε το γάμο και πρώτος θα είσαι στην Βασιλεία (των Ουρανών) και θα απολαύσεις όλα τα αγαθά»¹²⁹.

Οι μοναχοί, ζώντας στο Μοναστήρι τους και οι έγγαμοι, ζώντας στο μικρό «μοναστηράκι» τους, την οικογένεια, καλούνται να εργαστούν, για να αγιάσουν το «σκεύος τους», το σώμα και την ψυχή τους .

Όλοι μπορούν να σωθούν αρκεί να το θελήσουν και να «αθλήσουν νόμιμα»¹³⁰, δηλαδή να ζήσουν ασκητικά-ησυχαστικά και με συμμετοχή στα Ιερά Μυστήρια προ πάντων δε στα Μυστήρια της Μετανοίας-Εξομολόγησης και Θεία Ευχαριστίας.

«Τι λοιπόν;», ερωτά ο Ιερός Χρυσόστομος «Όποιος κατοικεί στην πόλη και έχει σπίτι και γυναίκα δεν μπορεί να σωθεί;».

Και απαντά: «Και βέβαια (μπορεί να σωθεί), αφού μάλιστα δεν υπάρχει μόνον ένας τρόπος σωτηρίας (δηλ. ο δρόμος του μοναχισμού), αλλά πολλοί και διάφοροι. Αυτό ακριβώς λέγει άοριστα ο Χριστός μας όταν αποφαινεται ότι υπάρχουν πολλές μονές πλησίον του Πατρός»¹³¹.

Η ορθόδοξη πνευματικότητα μπορεί και πρέπει να βιωθεί απ' όλους τους ανθρώπους. Ο Χριστός και η τήρηση των εντολών Του πρέπει να είναι το κέντρο της ζωής, τόσο των Μοναχών, όσο και των εγγάμων.

Απόσπασμα από το βιβλίο:«Τα ασκητικά της Ενορίας» (Ιερομονάχου Σάββα Αγιορείτου) που συν Θεώ θα εκδοθεί σύντομα

114Ματθ. 28, 19-20.

115Γαλ.3, 27.

116Α Κορ. 12, 10.

117 Πρωτοπρ. Ιωάννου Σ. Ρωμανίδου, *Πατερική Θεολογία, Ποίος είναι ο «προφήτης» στην Καινή Διαθήκη*, Εκδόσεις ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ, Θεσσαλονίκη 2004, σελ. 100.

118 Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου, *Προς πιστόν πατέρα* 3, 14, PG 47, 372-374. «Σφόδρα απατάς σαυτόν και σφάλλεις, ει άλλα μεν οίει τον βιωτικόν, έτερα δε απαιτείσθαι τον μοναχόν· Το Το γαρ αυτό πάντας ανθρώπους αναβήναι δει· και το πάσαν ανατρέψαν την οικουμένην, τούτό εστιν, ότι μείζονος οίόμεθα δειν ακριβείας τω μονάζοντι μόνω, τοις δε λοιποίς εξείναι ραθύμως ζην»

119Ιακ. 2, 10.

120Ιω. Α , 5, 3.

121Ματθ. 11, 30.

122Ρωμ. 6, 23: «Τα οψώνια της αμαρτίας θάνατος».

123 Μεγ. Βασιλείου, *Λόγος ασκητικός και παραίνεσις περί αποταγής βίου, και τελειώσεως πνευματικής*. Sermo 11 (sermoasceticusetexhortatioderenuntiationemundi) [Dub.] 31.625.35 «πάντες άνθρωποι απαιτηθησόμεθα την προς το Ευαγγέλιον υπακοήν, μοναχοί τε και οι εν συζυγίαις. Αρκέσει γαρ τω επί γάμον ελθόντι η συγγνώμη της ακρασίας και της προς το θήλυ επιθυμίας τε και συνουσίας· τα δε λοιπά των εντολών πάσιν ομοίως νενομοθετημένα ουκ ακίνδυνα τοις παραβαίνουσι. Και γαρ ευαγγελιζόμενος ο Χριστός τα του Πατρός εντάλματα, τοις εν τω κόσμω διελέγετο· ει δε που συνέβη και κατ' ιδίαν επερωτηθέντα αυτόν αποκρίνασθαι τοις αυτού μαθηταίς, διεμαρτύρατο λέγων· Α δε υμίν λέγω, πάσι λέγω».

124 Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου, *Στην Προς Εβραίους επιστολή, ομιλία Ζ* . ΕΠΕ 24, 394 . PG 63, 67: «Μη γαρ ο κοσμικός οφείλει τι έχειν πλέον του μονάζοντος, η το γυναικί συνοικείν μόνον; ενταύθα έχει την συγγνώμην, εν δε τοις άλλοις ουκέτι, αλλά πάντα εξ ίσης τω μονάζοντι πράττειν αυτόν προσήκε. .. Ει γαρ

ου δυνατόν μετά γάμου τα των μοναζόντων ποιείν, πάντα απόλωλε και διέφθαρται, και εις στενόν κατεκλείσθη τα της αρετής».

125A *Θεσ.* 4, 3 .

126A *Κορ.* 7, 33.

127 A *Κορ.* 7, 29-31: «τούτο δε φημι, αδελφοί, ο καιρός συνεσταλμένος εστί· το λοιπόν ίνα και οι έχοντες γυναίκας ως μη έχοντες ώσιν, και οι κλαίοντες ως μη κλαίοντες, και οι χαίροντες ως μη χαίροντες, και οι αγοράζοντες ως μη κατέχοντες, και οι χρώμενοι τον κόσμον ως μη καταχρώμενοι· παράγει γαρ το σχήμα του κόσμου τούτου».

128 Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου, *Στην Προς Εβραίους επιστολή, ομιλία Ζ . ΕΠΕ 24, 394 PG 63, 67 -68*: «Μη γαρ ο κοσμικός οφείλει τι έχειν πλέον του μονάζοντος, η το γυναικί συνοικείν μόνον; ενταύθα έχει την συγγνώμην, εν δε τοις άλλοις ουκέτι, αλλά πάντα εξ ίσης τω μονάζοντι πράττειν αυτόν προσήκε. Και οι μακαρισμοί δε οι παρά του Χριστού ου μονάζουσι μόνον εισίν ειρημένοι· επει το παν απώλετο της οικουμένης, και κατηγορήσαμεν αν ωμότητα του Θεού. Ει δε οι μακαρισμοί τοις μονάζουσίν εισι μόνους ειρημένοι, και τον κοσμικόν ου δυνατόν αυτούς κατορθώσαι, Αυτός δε τον γάμον επέτρεψεν, άρα Αυτός πάντας απώλεσεν. Ει γαρ ου δυνατόν μετά γάμου τα των μοναζόντων ποιείν, πάντα απόλωλε και διέφθαρται, και εις στενόν κατεκλείσθη τα της αρετής. Πως δε και τίμιος ο γάμος, ο τοσούτον εμποδίζων ημίν; Τι ουν έστιν ειπείν; Δυνατόν, και σφόδρα δυνατόν και γυναίκας έχοντας την αρετήν μετιέναι, εάν θέλωμεν. Πως; Εάν έχοντες γυναίκα, ως μη έχοντες ώμεν· εάν μη χαίρωμεν επί κτήσεσιν, εάν τω κόσμω χρώμεθα ως μη καταχρώμενοι. Ει δε τινες ενεποδίσθησαν υπό γάμου, ιδέτωσαν ότι ουχ ο γάμος εμπόδιον, αλλ' η προαίρεσις η κακώς χρησαμένη τω γάμω· επει ουδέ ο οίνος ποιεί την μέθην, αλλ' η κακή προαίρεσις, και το πέραν του μέτρου χρήσθαι· μετά συμμετρίας τω γάμω χρω, και πρώτος εν τη βασιλεία έση, και πάντων απολαύσεις των αγαθών».

1290. π.

130Τιμ. Β 2, 5.

131 Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου: *TLG,Work #003 47.356.30 toWork #003 47.356.34* «Τι ουν; πόλιν οικούντα, και οικίαν και γυναίκα έχοντα ουκ ένι σωθήναι, φησί; Μαλιστα μεν ουχ εις σωτηρίας τρόπος, αλλά πολλοί και διάφοροι. Και τούτο λέγει μεν αορίστως ο Χριστός, πολλάς είναι μονάς αποφαινόμενος παρά τω Πατρί».

Πηγή: <http://www.hristospanagia.gr/?p=14969>